

Pripomíname si ...

Jún 2020

9. júna

Ascher, František

(9. 6. 1900 Třinec, Česko – 24. 7. 1963 Poprad)

- „hudobný pedagóg, dirigent, korepetítor
- vyštudoval vyššiu hudobnú akadémiu v Ostrave u prof. Kořínka
- pôsobil na viacerých školách, kde vyučoval dejiny hudby
- učil počas slovenského štátu na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši
- zaslúžil sa o vznik Liptovského kvarteta
- na Liptove a Spiši organizoval a viedol rôzne spevokoly a šíril hudobnú kultúru
- desiatky jeho žiakov sa uplatnili ako hudobní pedagógovia a koncertní majstri. Patril medzi nich Quido Höbling, Vladimír Pirchala, Lívia Töröková ...
- v Poprade združil ochotníkov a naštudoval s nimi prvú operetu Kováčová Anička, s ktorou účinkovali v celom podtatranskom kraji
- založil tiež ženský spevácky zbor, rozvíjal čulé kontakty s hudobnou školou zo Zakopaného, jeho žiacky husľový orchester zožal veľa ocenení v rámci kraja i Slovenska
- organizoval množstvo absolventských koncertov v starej Redute, bol dirigent, korepetítor, ktorý precízne rozpisoval skladby pre celý orchester
- v roku 1952 František Ascher založil hudobnú školu – predchodkyňu ZUŠ (najsôr bola umiestnená v terajších priestoroch reštaurácie Dobré časy, neskôr sa presťahovala do bývalého Domu katolíckej výchovy (na námestí)
- v roku 1958 neprešiel kádrovými čistkami v školstve a ako nečlen KSČ bol riadiťovania pozbavený a musel odísť učiť na hudobnú školu do Svitú
- miesto jeho posledného odpočinku je v Spišskej Sobote“ (Anonym (mar) 2000, s. 5)¹.



František Ascher v médiách

<https://spis.korzar.sme.sk/c/6356116/zus-oslavila-sestdesiate-narodeniny-koncertom.html>

9. júna

Hunfalvy (pôv. Hundsdorfer), Ján

(9. 6. 1820 Veľký Slavkov – 6. 12. 1888 Budapešť)

- „geograf
- bol vynikajúcim žiakom už v obecnej škole
- po štúdiách na kežmarskom lýceu nasledoval svojho staršieho brata do Miškovca



¹ ANONYM (mar). Celý život zasvätil hudbe: Spomínáme si. 2000.

- finančne si pomáhal doučovaním francúzštiny
- neskôr bol študentom prešovského kolégia, kde študoval filozofiu, právo a teológiu
- krátku dobu bol vychovávateľom u grófa Egídia Dessewffyho
- okrem rodného jazyka a v rodisku častej nemčiny, dobre ovládal maďarčinu, francúzštinu, angličtinu, gréčtinu, latinčinu, učil sa španielsky, taliansky a hebrejsky
- získal základy niektorých východných jazykov
- v roku 1843 pôsobil ako právnik Boršodskej župy
- spolupracoval s vydavateľstvom „Athenaeum“, kde posielal beletristické a historické články
- po skúškach z protestantskej teológie so svojim priateľom Augustinom Gregussom (budúcim profesorom a estétom) odišiel do Nemecka, kde na berlínskej univerzite študoval históriu a zemepis
- v roku 1846 sa vrátil domov a stal sa profesorom štátnictva a histórie na kežmarskom lýceu
- bol menovaný poslancom Kežmarku a Spišskej župy
- po revolúcii, hoci sa bojov osobne nezúčastnil, ho v Prešove uväznili
- na príhovor rôznych organizácií ho po siedmych mesiacoch prepustili z väzenia
- nezháľal tam a napísal časť trojdielnej „Univerzálnej histórie“, s ktorou neskôr získal veľké uznanie (bola sedemkrát vydaná a používaná ako učebnica)
- pokračovať v pedagogickej činnosti na kežmarskom lýceu sa mu už nepodarilo, ale stal sa vychovávateľom osirelých synov popraveného revolucionára Karla Lainingena
- založil časopis „Rodinná kniha“, kde uverejňoval aj zemepisné články a informoval čitateľov o objavených cestách
- vydal dvojzväzkové dielo „Uhorsko a Sedmohradsko“
- v roku 1858 Hunfalvyho vymenovali za člena korešpondenta akadémie a poverili napísaním zemepisnej príručky
- v roku 1865 dokončil svoje prvé veľké zemepisné dielo „Popis prírodných pomerov Uhorska“, za čo ho zvolili za riadneho člena akadémie
- plodná je aj jeho činnosť na poli štatistiky – bol členom Štatistickej komisie, redigoval časopis Štatistické správy a vydal päťzväzkovú prácu o štatistike
- keď v roku 1870 založili na peštianskej univerzite Katedru zemepisu – za dekana vymenovali Hunfalvyho
- ešte v tom roku vznikol Uhorský zemepisný spolok a jeho predsedom sa stal Hunfalvy
- vychádzali aj jeho učebnice zemepisu pre základné, stredné a vysoké školy
- redigoval časopisy a zúčastňoval sa štatistických a zemepisných kongresov
- šesť európskych a jeden americký Zemepisný spolok ho zvolili za svojho čestného člena
- Ján Hunfalvy napísal za život 35 objemných kníh a asi 200 rôznych článkov
- niektoré jeho práce vyšli v preklade v zahraničí
- súbornou prácou mal byť päťzväzkový Univerzálny zemepis. No stihol dokončiť iba tretí diel“ (Scheirich 1992, s. 4)².

Ján Hunfalvy v médiách

https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_Hunfalvy

² SCHEIRICH, L. V ústrety diaľavám. 1992.

25. júna

Joseffy, Rafael Pavol

(3. 7. 1852 Huncovce – 25. 6. 1915 New York)



- „klavirista, skladateľ, pedagóg
- pochádzal z učiteľskej rodiny a pôvodom bol žid zo Sáros Pathaku
- prvé hudobné vzdelanie získal v Miškovci
- vo veku desať rokov prvýkrát verejne vystúpil na koncerte v Budapešti
- v roku 1864 ho jeho otec vzal na konzervatórium do Lipska, kde študoval pod vedením E. F. Wanzela a Ignaza Moschelesa
- odtiaľ odišiel na konzervatórium v Berlíne, kde študoval tri roky pod vedením Carla Tausiga
- po dvoch rokoch strávených s Lisztom vo Weimare a značným tréningom i ukončeným štúdiom, absolvoval niekoľko koncertných turné po Európe
- svoj debut uskutočnil v Berlíne roku 1872 a okamžite bol vyhlásený za brilantného klavírneho majstra
- jeho domovom sa stala Viedeň, neskôr odchádza do Ameriky (newyorský debut v Chickering Hall bol jeho veľkým úspechom)
- v roku 1900 získal americké občianstvo
- stal sa profesorom na katedre klavíra v National Conservatory v New Yorku
- Joseffy bol jeden z najlepších hudobníkov svojho času
- bol obdivovaný kvôli svojmu zmyslu pre poetické vyjadrenie a jemné ovládanie dynamiky
- Joseffynho štýl hudby bol prepracovaný a komplexný, no napriek tomu natoľko jedinečný, že svojich poslucháčov nenechal na svoje predstavenie zabudnúť
- počas svojej mladosti produkoval najmä populárne skladby pre piano forte
- neskôr vo svojom živote opustil koncertnú platformu a začal sa venovať vyučovaniu
- Henry Wolfson vyhlásil, že Joseffymu ponúkal obrovské sumy za koncertné turné, no klavirista tieto ponuky odmietal, pretože koncertný život bol údajne príliš náročný pre jeho nervy
- pred jasom pódii uprednostnil menší príjem za úlohu učiteľa
- absolútne ignoroval slávu či potlesk, o tieto pominuteľnosti života sa nestaral, preňho bolo najdôležitejšie jeho umenie
- okrem množstva klavírných skladieb je autorom diela publikácie „School of Advanced Piano Playing“ (1892), ktorá vyšla aj v nemčine (1902) pod názvom „Schule des Hoheren Clavierspieles“, určená pre pokročilých klaviristov“ (Labuda 2013, s. 4)³.

Rafael Pavol Joseffy v médiách

https://en.wikipedia.org/wiki/Rafael_Joseffy

https://imslp.org/wiki/Category:Joseffy,_Rafael

<http://musicsack.com/PersonFMTDetail.cfm?PersonPK=100023989>

³ LABUDA, V. Slávni rodáci, na ktorých Slovensko zabudlo. 2013.

26. júna

Kostránek, Bedřich

(26.6.1890 Frenštát pod Radhoštěm – 13.12.1969 Kežmarok)

- „geometer, maliar
- po absolvovaní reálneho gymnázia v Ostrave študoval pozemné staveľstvo na Vysokom učení technickom v Brne
- počas I. svetovej vojny bol na talianskom fronte ranený
- po vyliečení bol odvezený do Ružomberka a neskôr do Popradu
- po vytvorení Československej republiky zostal v Kežmarku
- pracoval ako geometer v meste a okolí, okrem iného aj na Ceste slobody vo Vysokých Tatrách
- počas II. svetovej vojny bol väznený gestapom v Ilave a v Kežmarku
- po vojne pokračoval vo svojej práci pre Kežmarok a za zásluhy o rozvoj mesta bol vyznamenaný pamätnými medailami k výročiam – 50 rokov republiky a 700 rokov Kežmarku
- z pera Kostránka sa zachovali aj poznámky o zaujímavých prestavbách a novostavbách v Kežmarku, o jeho opevnení i fiktívny náčrt mestských múrov pri hrade
- Kostránkovou veľkou láskou boli Tatry
- okrem nich bola predmetom jeho záujmu architektúra historických podtatranských miest, najmä Kežmarku (medzi jeho prácami sa opakujú tieto dva námety v mnohých variáciách)
- najobľúbenejšou témou mu boli tatranské lesné interiéry s horskými potokmi a vodopádmi
- pracoval najčastejšie technikou, ktorá mu už vzhľadom na jeho staveľské štúdium bola najbližšia – perokresbou (túto techniku výborne ovládal. Spôsobom a hustotou šrafovania charakterizoval jednotlivé materiály, no i atmosféru krajiny)
- pre farebné vyjadrenie si zvolil jednu z najnáročnejších techník – akvarel (aj tu ostáva jeho pracovný postup skôr kresbový – nevyužíva možnosti mäkkých farebných prechodov pomocou zapúšťania farebných tónov do vlhkého podkladu, ale nanáša odstupňované tóny vo viacerých vrstvách)
- bol umelcom – amatérom, ktorého celoživotným cieľom bolo zobrazenie prírodných a architektonických krás svojho okolia (Baráthová 2009, s. 160-161)⁴.



Bedřich Kostránek v médiách

https://www.webumenia.sk/cs/dielo/SVK:TGP.K_61

<https://www.czechantik.cz/kresba/bedrich-kostranek/p22696-c44>

<https://katalog.upm.cz/authorities/422957?locale=cs>

<http://www.aukcniidum.cz/ov126/ov126-katalog.htm>

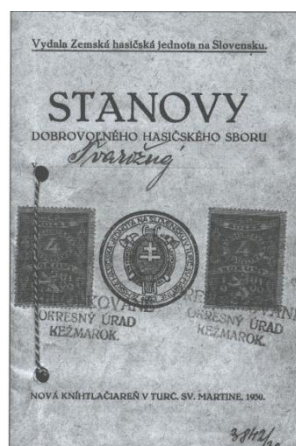
⁴ BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSKÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. *Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009)*. 2009.

Udalosti (vyberáme ...)

140. výročie (1880)

Vznik hasičstva v Tvarožnej

„Požiare mali pre Tvarožnú osudné následky. Provincia XIII spišských miest mala vypracované požiarne poriadky, ktoré si jednotlivé mestá prispôbovali svojim podmienkam. Požiare Tvarožnej a Spišskej Soboty zapríčinili, že v roku 1776 Miestodržiteľská rada nariadila Provincii zaviesť nový požiarny poriadok a zreorganizovať požiarnu pokladnicu. Tvarožná mala v roku 1778 4 rebríky, 4 háky, 4 drevené vedrá a 2 striekačky. 18. júla 1878 sa zišli na zakladajúcom valnom zhromaždení záujemcovia o členstvo v Dobrovoľnom hasičskom spolku v Tvarožnej. Prijali stanovy pripravené Pavlom Kochom (predsedom) a Aurelom Bogschom (zapisovateľom). Ministerstvo vnútra schválilo stanovy v roku 1880 pod číslom 1952. Spolok mal členov zakladajúcich, výkonných a podporujúcich. Hasičský zbor mal dve čaty – lezeckú čatu a obsluhu striekačiek. Výbor pozostával z 9 členov. Spolok mal aj pečať uprostred s uhorskou korunou a s kruhopisom DURANDER FREUERWEHR VEREIN (v nemeckom jazyku, keďže Tvarožná bola obcou nemeckou). Archív spolku sa nezachoval, a preto o jeho činnosti do roku 1918 vieme málo. V roku 1888 mal 50 členov a majetok v hodnote 25 zlatých. Bol členom Podtatranskej hasičskej jednotky, ale v roku 1888 sa rozpadol. Úrady založili v Tvarožnej povinné hasičstvo. Povinné hasičstvo si vypracovalo štatút, ktorý v roku 1910 schválilo obecné predstavenstvo a Spišská župa. Všetci obyvatelia mužského pohlavia boli povinní stať sa hasičmi, okrem telesne postihnutých, učiteľov, kňazov, štátnych a obecných zamestnancov, zamestnancov pôšt, telegrafov a železníc, strážcov verejných budov, sluhov nevlastniacich dom, vojakov, žandárov a policajtov, financov a tých, ktorí sa spod povinnosti vykúpia. Poplatok za vykúpenie činil 10 % štátnej dane, najmenej však 10 a najviac 50 korún ročne. Ostatní oslobodení vlastníci dom, platili 2 koruny ročne. Počet aktívnych hasičov sa určil na 24-45. Občania vlastníci poťah boli povinní poskytnúť ho hasičstvu na dopravu k zásahom a cvičeniam. Hasiči nemali uniformy, na rukáve nosili v službe červenú pásku K. T. (kötelezetet tüzoltó – povinný hasič). Členovia sa zúčastňovali cvičení a školení, v prípade požiaru v okolí zasahovali v okruhu 10 km (Chalupecký 2007, s. 153-156)⁵.



Stanovy prvého dobrovoľného slovenského hasičského zboru - 1932

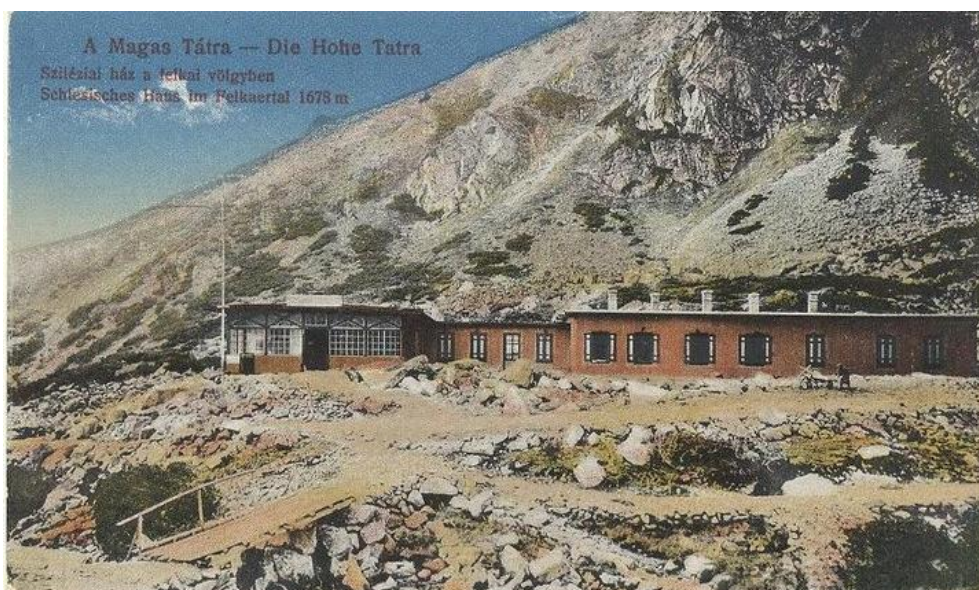
⁵ CHALUPECKÝ, Ivan a kol. Tvarožná v priebehu dejín. 2007.

125. výročie (1895)

Sliezsky dom

„O postavení Sliezskeho domu rozhodla sliezska sekcia UKS v snahe zlepšiť podmienky turistom vo Velickej doline. Už od roku 1892 tadiaľ viedol obľúbený turistický chodník na Poľský hrebeň a Východnú Vysokú. Preto začali na juhozápadnom brehu Velického plesa, priamo pod svahmi najvyššieho tatranského štítu – Gerlachovského – stavať prízemnú horskú útulňu, v tom čase najväčšiu na území Vysokých Tatier. Pozemok a drevo poskytol Pavol Weszter, majiteľ Tatranskej Polianky. Projekt spracoval popradský staviteľ Gustáv Husz. Chatu, ktorú nazvali Sliezsky dom podľa sekcie UKS, stavali rok a slávnostne ju otvorili 2. júna 1895 za účasti vyše sto hostí. Na jej otvorenie bola dokonca zložená pieseň, ktorú skomponoval Johann Müller, neskorší čestný predseda UKS. Prízemná drevená chata s obdĺžnikovým pôdorysom mala vchod cez verandu (neskôr ju zasklili) do jedálne a z nej do priebežnej chodby. V chate bola kuchyňa, osem hosťovských izieb a dva sklady. Pri chate stála maštal pre dve kravy. Prvý nájomca, reštaurátor z Tatranskej Polianky Ján Greisinger mal podľa zmluvy podávať v sezóne po celý deň dve teplé jedlá a nápoje. Kapacita chaty čoskoro nepostačovala, a tak v roku 1908 pristúpili k prístavbe. Prízemný priestranný trakt s rovnou strechou situovali kolmo k pôvodnému objektu. Po zväčšení mal Sliezsky dom okolo 30 lôžok v 10-tich izbách, nocľaháreň a veľkú jedáleň. Nocľah stál 3 koruny, členovia UKS platili 2 koruny. Otvorený bol od 15. júna do 15. septembra, v zime v ňom zostával strážca. Neskôr bol mimo sezónu kľúč u správcu Kúpeľov v Tatranskej Polianke. Sliezsky dom, ktorému sa začalo hovoriť nová chata, sa stal ideálnym východiskom na Gerlachovský štít a do Velickej doliny. Sliezsky dom bol počas svojej histórie dejiskom priekopníckych lyžiarskych školení a počas I. svetovej vojny výcvikovým strediskom horských vojenských oddielov. V roku 1924 mal už telefonické spojenie, a o päť rokov neskôr vlastnú vodnú elektrárňu. V roku 1925 chatu, ktorej biele steny svietili doďaleka, prevzal od UKS kežmarský Karpathenverein (Karpatský spolok), turistická organizácia spišských Nemcov, ktorý začal v roku 1943 s rozsiahlymi úpravami. Dokonca sa plánovalo s prístavbou smerom k Poľskému hrebeňu a pôvodnú stavbu chceli navýšiť o poschodie. Práce realizoval podľa vlastného projektu kežmarský staviteľ Július Gretzmacher, no nepodarilo sa ich úplne dokončiť. Po vojne pripadol Sliezsky dom KSTL a ústredie v Liptovskom Mikuláši ho zverilo pod správu miestnemu odboru KSTL vo Svite, ktorý bol veľmi agilný. Hospodármi chaty sa v tomto období stali bratia Chudíkovci zo Smokovca. V tomto období boli aj neúspešné snahy chatu premenovať na Chatu Sláva Cagašika, podľa záchranára, horolezca, ktorý zahynul po páde lietadla. Prestavbu, počas ktorej vznikla veľká horská chata, ukončili úplne až v rokoch 1957 – 1959. To už bol jej majiteľom – po Klube slovenských turistov a lyžiarov – podnik cestovného ruchu Turista. Pôvodný trakt zvýšili pri prestavbe o jedno poschodie a celý objekt prekryli vysokou sedlovou strechou s podkrovnými manzardkami. Chata mala kapacitu 103 lôžok, vstupnú halu, dve priestranné jedálne, klubovňu, sprchy, ústredné kúrenie a bola prvou tatranskou chatou zásobovanou elektrickou energiou z verejnej siete. Pri prestavbe a elektrifikácii pomohla helikoptéra, ktorú v tom čase začali v Tatrách skúšobne využívať. Bola tu záchranná stanica THS. V novembri 1962 chata do základov zhorela. Na jej mieste postavili v roku 1968 mohutný dvojposchodový horský hotel Sliezsky dom, otvorený celoročne. V roku 2012 prešiel zásadnou rekonštrukciou, ktorá čiastočne zmenila aj jeho vonkajší vzhľad (Rusnák 2014, s. 61-62)⁶.

⁶ RUSNÁK, Ernest, Ladislav KHANDL, Eva POTOČNÁ, Dušan KALISKÝ a Michaela KEREŠOVÁ. Ako vznikali turistické chaty a útulne na Slovensku. 2014.



Slezsky dom v minulosti



Slezsky dom v súčasnosti

70. výročie (1950)

Pamiatková rezervácia Kežmarok

Mestská pamiatková rezervácia Kežmarok bola vyhlásená 11. júna 1950 uznesením vlády ČSR. Hranice boli aktualizované a presne vymedzené nariadením vlády SR č. 596/2001 o pamiatkových rezerváciách Bardejov, Bratislava, Kežmarok, Levoča, Prešov, Spišská Kapitula a Spišská Sobota zo dňa 13. 12. 2001 s účinnosťou od 1. 1. 2002.

„Nachádzajú sa v nej významné národné kultúrne pamiatky: unikátny evanjelický drevený artikulárny kostol zapísaný v roku 2008 do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a evanjelické lýceum s najväčšou školskou historickou knižnicou v strednej Európe s viac ako 150 000 zväzkami kníh v rôznych svetových jazykoch. V súčasnosti je sídlom okresu a jedno z centier turistického ruchu pod Vysokými Tatrami. Stáročia poznačili aj architektúru mesta – gotiku reprezentuje dnešná bazilika sv. Kríža a zvyšky mestského opevnenia, renesanciu – zvonica, ktorá je považovaná za najkrajšiu na Spiši a hrad, ktorý patrí k typu tzv. mestských hradov, barok – evanjelický drevený artikulárny kostol, Paulínsky kostol a hradná kaplnka. Radnica je zmesou všetkých stavebných slohov počnúc gotickým. Raritou je aj nový evanjelický kostol postavený v tzv. eklektickom štýle, ktorý obsahuje byzantské, románske a maurské prvky. Kežmarské námestie si zachovalo pôvodné gotickorenesančné meštianske domy, mnohé z nich boli v 19. a 20. storočí prestavané. Medzi domami vynikajú typické spišské domy so šindľovými strechami. Námestie, na ktorom sa sústreďoval celý mestský život, vzniklo po postavení radnice v roku 1461. Radnica bola pôvodne gotická, po požiaroch ju prestavali v renesančnom a klasicistickom slohu. Veža bola k radnici pristavená v roku 1641. Renesančná zvonica z roku 1591 otvára vstup do priestoru baziliky sv. Kríža. Jej základy sú z polovice 13. stor., súčasný vzhľad pochádza z gotickej prestavby v rokoch 1444 – 1498. Erb mesta na vstupe do areálu baziliky, ktorý bol s budovami niekdajšej mestskej školy z roku 1536 a katolíckej školy v minulosti opevnený. Aj interiér kostola je gotický, dominuje hlavný oltár s ukrižovaným Kristom – dielom Majstra Pavla. Ďalšou pamiatkou je kežmarský hrad. Prvá písomná správa o gotickom hrade je z roku 1463. Bol pristavaný k mestskému opevneniu a k vstupnej mestskej Nižnej bráne. Patrí k typu tzv. mestských hradov – bol postavený priamo na území mesta Kežmarok, aby ho bránil pred prípadnými nepriateľmi. Hrad v renesančnom slohu prestavala rodina Thököly, ktorá v rokoch 1657 – 1658 postavila aj barokovú kaplnku. Na výzdobe interiéru sa podieľali talianski štukatéri a maliari. V súčasnosti slúži celý hradný areál pre expozície Múzea v Kežmarku. Drevený barokový evanjelický artikulárny kostol z roku 1717 pochádza z čias náboženskej neslobody protestantov. Interiér kostola je barokový. K najcennejším častiam patrí organ z r. 1717 – 1729, najstarší a tým aj najcennejší funkčný dvojmanuálový nástroj svojho druhu na území Slovenska. Oltár v drevenom kostole pochádza z r. 1718 – 1727 s ústredným motívom Kalvárie“ (Bobák 2009, s. 32-47)⁷.



⁷ BOBÁK, Igor a Mária BOBÁKOVÁ. Slovenské kráľovské mestá: Bardejov, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa. 2009.

Zoznam bibliografických odkazov

ANONYM (mar), 2000. Celý život zasvätil hudbe: Spomíname si. In: *Poprad*. Roč. 11 (22), č. 44, s. 5.

BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ, 2009. *Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009)*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-02-7.

BOBÁK, Igor a Mária BOBÁKOVÁ, 2009. *Slovenské kráľovské mestá: Bardejov, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa*. [Spišská Nová Ves]: Bambow. ISBN 978-80-968977-7-3.

CHALUPECKÝ, Ivan a kol., 2007. *Tvarožná v priebehu dejín*. Kežmarok: ViViT. ISBN 978-80-89264-17-9.

LABUDA, V., 2013. Slávni rodáci, na ktorých Slovensko zabudlo. In: *Podtatranský kuriér*. Roč. 3, č. 7, s. 4. ISSN 1338-5402.

RUSNÁK, Ernest, Ladislav KHANDL, Eva POTOČNÁ, Dušan KALISKÝ a Michaela KEREŠOVÁ, 2014. *Ako vznikali turistické chaty a útulne na Slovensku*. Poprad: Región Poprad, s. r. o. ISBN 978-80-970183-4-4.

SCHEIRICH, L., 1992. V ústrety diaľavám. In: *Podtatranské noviny*. Roč. 33, č. 5, s. 4.